

Dlaczego w naszym przedszkolu pracujemy opierając się na teorii inteligencji wielorakich?

„Nie jest najważniejsze to, jak bardzo jesteś inteligentny.
Najważniejsze jest to, w jaki sposób jesteś inteligentny.”

Howard Gardner

Jesteśmy zafascynowani teorią inteligencji wielorakich autorstwa Howarda Gardnera - wybitnego psychologa, profesora neurologii, laureata wielu prestiżowych nagród oraz osiemnastu honorowych doktoratów.

W powszechnym rozumieniu nadal wychodzi się z założenia, że inteligencję można zmierzyć prostym testem IQ. Społeczeństwo przyjęło także tendencję do oceniania inteligencji na podstawie umiejętności szkolnych opartych głównie na zdolności czytania, biegłości w liczeniu oraz znajomości zbioru faktów. Uzdolnione dzieci to te, które kończą klasę, mogąc z dumą pochwalić się czerwonym paskiem na świadectwie. Nie podważamy znaczenia tych umiejętności. Uważamy jednak, że takie spojrzenie przedstawia jedynie fragment niezwykle złożonego obrazu ludzkiego potencjału.

Bliskie jest nam podejście Howarda Gardnera, który zwrócił uwagę na znacznie szersze rozumienie inteligencji. Zakwestionował pogląd, że można ją opisać wyłącznie za pomocą jednego wskaźnika i zaproponował koncepcję inteligencji wielorakich. Według tej teorii każdy człowiek posiada różne rodzaje zdolności poznawczych, rozwijające się w indywidualnym tempie i w różnym stopniu. Oznacza to, że każde dziecko jest zdolne - na swój własny, niepowtarzalny sposób.

To właśnie takie spojrzenie jest nam szczególnie bliskie. Bacznie obserwujemy poczynania naszych przedszkolaków, dostrzegając ich małe i duże sukcesy. Wierzymy, że każde dziecko przychodzi na świat z wyjątkowym potencjałem i naturalnymi predyspozycjami, które warto dostrzegać, rozwijać i wzmacniać. Jedno z łatwością będzie budowało skomplikowane konstrukcje z klocków, inne z wdziękiem odtwarza układy taneczne, a jeszcze inne z niezwykłą łatwością nawiązuje relacje z rówieśnikami i buduje atmosferę współpracy w grupie.

Dla nas wszystkie te zdolności są cenne, dlatego stosujemy różnorodne metody i formy pracy, które pozwalają dostrzec indywidualne potrzeby, możliwości i mocne strony każdego dziecka. Nieustannie rozwijamy również własne kompetencje, aby jak najlepiej wspierać naszych wychowanków w ich wszechstronnym rozwoju.

Nasz zespół ukończył szkolenie prowadzone przez Monikę Zatorską - cenioną edukatorkę i specjalistkę w zakresie edukacji dostosowanej do potrzeb oraz możliwości dzieci, opartej na teorii inteligencji wielorakich Howarda Gardnera.

Jeżeli również bliskie jest Ci takie spojrzenie na rozwój dziecka, zapraszamy do dalszej lektury. Poznaj rodzaje inteligencji opisane przez Howarda Gardnera oraz przykłady znanych osób, których życie i osiągnięcia doskonale ilustrują ich potencjał. Być może zachęci Cię to, Drogi Rodzicu, do refleksji nad tym, która z inteligencji szczególnie wyróżnia Twoje dziecko - a może również Ciebie.

Inteligencja muzyczna

Jednym z najbardziej znanych przykładów inteligencji muzycznej jest Yehudi Menuhin. Już jako trzyletni chłopiec zachwycił się brzmieniem skrzypiec, na których grał Louis Persinger. Zafascynowany dźwiękiem instrumentu poprosił rodziców o zakup skrzypiec i możliwość nauki gry. W wieku zaledwie siedmiu lat występował już publicznie w różnych krajach świata.

Przykład Yehudiego Menuhina pokazuje, że wyjątkowa wrażliwość muzyczna może ujawnić się bardzo wcześnie. Jego silna reakcja na dźwięk instrumentu oraz niezwykle szybkie postępy w nauce gry wskazywały na ponadprzeciętne predyspozycje muzyczne.

Inteligencja cielesno-kinestetyczna

Pewnego razu nastoletni Babe Ruth podczas meczu głośno krytykował grę jednego z zawodników. Poirytowany trener zawołał do niego, żeby sam spróbował, skoro uważa, że wie, jak należy to robić. Ruth był zaskoczony i zmieszany całą sytuacją, ale uległ namowom. Później wspominał, że gdy tylko stanął na stanowisku miotacza, od razu poczuł, iż rzucanie piłką przychodzi mu całkowicie naturalnie. Dalszy bieg wydarzeń przeszedł do historii - jego sukcesy stały się legendą.

Inteligencja logiczno-matematyczna

„Nagle podskoczyłam i pobiegłam z powrotem na pole. Na jego skraju (reszta pracowników naukowych była nadal na jego przeciwnym końcu) krzyknęłam: Eureka! Mam! Wiem, skąd bierze się ta trzydziestoprocentowa bezpłodność”. Jest to cytat Barbary McClintock - noblistki w dziedzinie medycyny i fizjologii. Jej historia ilustruje dwie cechy inteligencji matematyczno-logicznej. Po pierwsze, ukazuje wyjątkową zdolność do niezwykle szybkiego i trafnego rozwiązywania problemów. Po drugie, obrazuje niewerbalny charakter tego rodzaju inteligencji - McClintock znalazła rozwiązanie, zanim potrafiła ująć je w słowa.

Inteligencja językowa

Kolejnym przykładem jest inteligencja językowa, czyli zdolność sprawnego posługiwania się słowem, dostrzegania subtelności znaczeniowych oraz wykorzystywania języka do wyrażania myśli, emocji i złożonych idei. Osoby obdarzone tym rodzajem inteligencji z łatwością operują metaforą, rytmem i symboliką, a także potrafią tworzyć wypowiedzi, które wywierają silny wpływ na odbiorców.

Wybitnym przykładem inteligencji językowej był Thomas Stearns Eliot - poeta, eseista i laureat Literackiej Nagrody Nobla. Jego twórczość pokazuje, że mistrzostwo językowe nie polega jedynie na bogatym słownictwie, lecz przede wszystkim na umiejętności nadawania słowom wielu poziomów znaczeń. Eliot łączył w swoich utworach odniesienia do literatury, filozofii, religii i historii, tworząc teksty wymagające od czytelnika nie tylko znajomości języka, ale również zdolności dostrzegania ukrytych powiązań i sensów.

Inteligencja przestrzenna

Inteligencja przestrzenna przejawia się zdolnością do trafnego postrzegania relacji przestrzennych, tworzenia i przekształcania wyobrażeń umysłowych oraz orientowania się w otoczeniu. Osoby obdarzone tym rodzajem inteligencji potrafią sprawnie wyobrażać sobie obiekty z różnych perspektyw, analizować ich wzajemne położenie i wykorzystywać te umiejętności do rozwiązywania problemów. Szczególnie widoczna jest ona u architektów, rzeźbiarzy, pilotów czy nawigatorów.

Spektakularnym przykładem inteligencji przestrzennej są żeglarze z południowych mórz Archipelagu Wysp Karolińskich. Przez stulecia przemierzali rozległe obszary Oceanu Spokojnego bez kompasu, map czy innych przyrządów nawigacyjnych. Potrafili określać swoje położenie i kierunek podróży, wykorzystując obserwację gwiazd, położenie Słońca, kierunek fal, prądy morskie, wiatr oraz zachowanie ptaków i innych elementów środowiska. Wiedza ta nie polegała na mechanicznym zapamiętywaniu reguł, lecz na tworzeniu złożonego, dynamicznego obrazu przestrzeni, który umożliwiał orientację nawet wtedy, gdy ląd pozostawał poza zasięgiem wzroku. Przykład ten pokazuje, że inteligencja przestrzenna może rozwijać się w odpowiedzi na wymagania środowiska i stanowić podstawę niezwykle złożonych umiejętności praktycznych.

Inteligencja przestrzenna - przykład Nadii

Innym przykładem jest opisany przez Selfe (1977) przypadek Nadii - dziewczynki z zaburzeniami ze spektrum autyzmu, która mimo poważnych trudności w rozwoju mowy wykazywała wyjątkowo rozwinięte zdolności przestrzenne. Nadia tworzyła niezwykle realistyczne rysunki koni, ludzi i innych obiektów, wiernie oddając proporcje, perspektywę oraz ruch. Jej prace wyróżniały się poziomem szczegółowości i poprawnością przestrzenną znacznie przewyższającymi możliwości większości dzieci w jej wieku. Co istotne, umiejętności te pojawiły się, zanim rozwinęły się u niej kompetencje językowe. Przypadek Nadii pokazuje, że inteligencja przestrzenna może funkcjonować w dużym stopniu niezależnie od inteligencji językowej, a zdolność tworzenia złożonych reprezentacji przestrzennych nie wymaga wysokiego poziomu rozwoju mowy.

Inteligencja intrapersonalna

Przykładem inteligencji intrapersonalnej jest autobiograficzny esej Virginii Woolf „Szkic z przeszłości” (A Sketch of the Past). Pisarka nie ogranicza się w nim do odtwarzania wydarzeń ze swojego dzieciństwa, lecz podejmuje próbę zrozumienia mechanizmów funkcjonowania własnej pamięci i świadomości. Analizuje wpływ dziecięcych przeżyć na swoje późniejsze życie, zastanawia się nad naturą wspomnień oraz opisuje momenty, które określa jako „bawełnę życia”. Według Woolf są to doświadczenia wyjątkowej intensywności, pozwalające dostrzec głębszy sens rzeczywistości i lepiej zrozumieć samego siebie.

Inteligencja interpersonalna

Inteligencja interpersonalna to zdolność rozumienia innych ludzi - ich emocji, potrzeb, motywacji oraz sposobu postrzegania świata - a także umiejętność wykorzystywania tej wiedzy w budowaniu relacji i skutecznej komunikacji. W przeciwieństwie do inteligencji intrapersonalnej, która umożliwia człowiekowi poznanie własnego świata wewnętrznego, inteligencja interpersonalna kieruje uwagę ku innym osobom. Pozwala dostrzec, co kryje się za ich zachowaniem, i znaleźć sposób dotarcia do nich nawet wtedy, gdy tradycyjne metody komunikacji zawodzą.

Klasycznym przykładem tego rodzaju inteligencji jest historia Anne Sullivan i Helen Keller. Helen Keller, która w wyniku choroby we wczesnym dzieciństwie straciła wzrok i słuch, przez wiele lat pozostawała odizolowana od świata. Nie potrafiła komunikować swoich potrzeb ani rozumieć otaczającej ją rzeczywistości, co prowadziło do frustracji i gwałtownych reakcji. Kiedy do jej życia weszła Anne Sullivan, młoda nauczycielka bez formalnego przygotowania w zakresie dydaktyki stanęła przed niezwykle trudnym zadaniem - musiała znaleźć sposób porozumienia się z dzieckiem, które nie mogło korzystać ani ze wzroku, ani ze słuchu.

Historia Anne Sullivan pokazuje, że inteligencja interpersonalna wymaga czegoś więcej niż przekazywania wiedzy. Polega na empatii, cierpliwości i zdolności spojrzenia na świat z perspektywy drugiego człowieka.

Inteligencja przyrodnicza

Inteligencja przyrodnicza to zdolność rozpoznawania, klasyfikowania i rozumienia elementów świata natury - roślin, zwierząt, zjawisk środowiskowych oraz zachodzących między nimi zależności. Osoby posiadające wysoko rozwiniętą inteligencję przyrodniczą potrafią dostrzegać subtelne różnice w otoczeniu, porządkować informacje pochodzące ze świata przyrody i wykorzystywać je w praktyce.

Klasycznym przykładem inteligencji przyrodniczej jest Karol Darwin. Już od młodości przejawiał wyjątkową ciekawość świata natury i niezwykłą umiejętność szczegółowej obserwacji organizmów żywych. Jego zdolność zauważania podobieństw i różnic między organizmami oraz łączenia pojedynczych obserwacji w szerszy obraz doprowadziła go do stworzenia teorii ewolucji przez dobór naturalny.

Każde dziecko jest wyjątkowe i posiada swój
niepowtarzalny zestaw inteligencji.

Naszym zadaniem jest pomagać mu odkrywać mocne
strony, rozwijać je i wspierać w drodze do bycia
najlepszą wersją siebie.

Razem pozwólmy dzieciom rozwinąć skrzydła.

Literatura

H. Gardner, Inteligencje wielorakie. Teoria w praktyce, przeł. A. Jankowski, Poznań 2002.

Gardner, H., Frames of Mind: The Theory of Multiple Intelligences, New York: Basic Books, 1983.

